

יאשיהו לפניה לעבור למלחמה דרך ארץ ישראל, כיון שדרש מ"ש וחורב ונתתי שלום בארץ, אלא הכוונה לחורב שאינה של שלום, שהרי כבר נאמר בפשיטת אצלו עד כדי שלא נמלך בירמי הנביא על זה. ואף שנעשה על זה, הרי העונש לא היה בגלל שלא פירש את הכתובים כראוי, אלא משום שלא היה דורו דומה יפה בעיני המקום, אבל לולי זאת, ה"י יעוד זה צריך להתקיים גם כאותו זמן. ומוזה מובן שהיעודים שבפרישה אינם תלויים בהזמן ולעתיד לבוא דוקא. אמנם בנוגע ליעודים דהההלכתי בתוככם גוי ואולך אחכם קוממיות, כתבו הרמב"ם¹⁴ ורבינו בחיי¹⁵, (דע כי לא השיגו ישראל מעולם לא בזמן בית ראשון ולא בזמן בית שני) לכרכות האלה בשלמותן, לא הרבים ולא היחידים מהם (היינו גם היחידים שהיו בשלמותם), ודין רק בגולה העתידה בזמן ביהמ"ק השלישי. ועפ"י צריך להביין ביותר מהו גודל ענין והתהלכותי בתוככם גוי' (לגבי ענין ההליכה שישנו תמיד) ואולך אחכם קוממיות (קומה זקופה, וכי קומתו), שלכן יה"י ענין זה בשלמותו דוקא לעתיד, כשתבוא הגולה השלמה במהרה בימינו.

נכללות הענין בזה¹⁶, דהנה דיוק הלשון והתהלכותי ולא והלכותי, מורה על ההרגל בהליכה, שחזור והולך בו, שבה נכללים כ' אופני ההליכה, דהליכה מלמעלה למטה והליכה מלמטה למעלה¹⁷ כפי ששנויהם אמרם בכתב אמת. וזהו גם הפירוש בענין ואולך אחכם קוממיות, לשון רבים, שהם ענין זה בשלמותו דוקא לעתיד, כשתבוא הגולה השלמה במהרה בימינו.

ולרביין המעלה דענין והתהלכותי, ב' ההלכות כבת אחת, יש להקדים תחילה החליקן שבין כ' אופני ההליכה, והיתרון שבכל אחד לגבי חכירו. והענין בזה, כידוע המשל בזה"ו משני בני אדם, א' עומד למעלה בהר גבוה וא' עומד למטה בעמק, שהתחברותם יכולה להיות בשני אופנים, שהעליון ירד למטה, או שהתחתון יעלה למעלה. והדפוס כינייהם, דהנה, כאשר התחתון צריך לעלות למעלה, אזי יש בזה כמה תנאים¹⁸. ותא, שצריך לידע כל הדרכים והנתיבות לעלות ההרה. (ר"ב)

ואלך. אור"ת וקרא ח"ב ע' תרמ. ע' תרה.
ע' תרעו. ע' תרפ. ועור.
(17) ראה גם לקו"ת ראה כו, א, כח, ב.
(18) ראה גם המשך תערי"ב ח"ב ע' תשעו ואלך. סה"ם תרתי"ג ע' קמט. ספר השיחות תרצ"ט ע' 316.
14 פירשטו שם, יב.
15 בפתיחתו לפי בחוקותי, שם כו, ט, יג.
16 בהבא לקמן — ראה גם (נוסף לאמר בינה דו"ה נשא בת"ל) ד"ה והתהלכתי בתוככם במאמר אור"ת: הנותח ה"פ ע' קנו. תקצ"ט ע' קלא ואלך. מאמר אדמ"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשפ ואלך. ע' תתפ

בס"ד. ש"פ בחוקותי, מב"ה סיון, ה'תשי"א (הנחה בלתי מוגה)

והתהלכתי בתוככם והיייתי לכם לאלקים ואם תהיו לי לעם גוי ואולך בענין והתהלכתי בתוככם, שענין זה להביין מהי גודל המעלה כ"כ אתכם קוממיות? וצריך להביין מהי גודל המעלה כ"כ בענין והתהלכתי בתוככם, שהי"י אחרי ה' אלקיכם תלכו גוי' הנה אז דוקא והתהלכתי בתוככם, והרי כתב"י אחרי ה' אלקיכם תלכו, וכתב"י ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו, ואמרו ר"ל⁶ מה הוא חנון אף אתה חנון מה הוא רחום אף אתה רחום כו', וא"כ, ישנו תמיד ענין ההליכה בדרכיו של הקב"ה, ומתו החידוש בענין והתהלכתי בתוככם, שיה"י דוקא כאשר בחוקותי תלכו. גם צריך להבין מהו ענין ואולך אחכם קוממיות, שפירושו בקומה זקופה, וזמ"ל⁸ הובאו ב' דעות בזה, דעה א', כמות היכל שהיא מאה אמה, ודעה ב', כפי קוממות דאד"ר, דהיינו מאתיים אמה. וצריך להביין הענין והמעלה בזה.

וכיון צריך להביין, שהרי מצינו מעלה יתירה ביעודים אלו, והתהלכתי בתוככם גוי' ואולך אחכם קוממיות, לגבי שאר היעודים שזאמרו בפרשה זו, שכל שאר היעודים אינם תלויים בזמן מסויים, לעתיד לבוא דוקא, אלא יכולים להיות בכל זמן, והיינו, שבכל זמן שיה"י בחוקותי תלכו גוי', אזי נותני גשמיכם בעתם, וכל שאר היעודים, ורא"י לדבך, שמצינו במסכת תענית¹⁰, שבימי שמעון בן שטח היו חטים ככליות כמו שיה"י לעתיד לבוא. אמנם, בענין חטים ככליות אפשר לומר שזהו רק מעין ודרגמה בלבד ממה שיה"י לעתיד לבוא. אך מציעונו¹² ג"כ בנוגע להיעוד ונתתי שלום בארץ גוי' וחורב לא תעבור כארצכם, שבגלל זה לא נתן

1 על גליון מאמר זה (שבספריית אגרות חסידי תר"ד) כתב לי"ק אורמ"ר שליט"א: "אמ"ב שות"ש פ"ח" (= אמ"ר בינה שער דק"ש פרק פח).
2 פרשטנו כו, יב"ג.
3 שם, ג.
4 ראה ג', ה.
5 עקב יא, כב.
6 ספרי עקב עה"פ. וראה רמב"ם הל' דעות פ"א ה"ה. סתמ"ע להרמב"ם מ"ע ח'.
7 על גליון מאמר זה (שבספריית אגרות חסידי תר"ד) כתב לי"ק אורמ"ר שליט"א: "אמ"ב שות"ש פ"ח" (= אמ"ר בינה שער דק"ש פרק פח).
8 פ"ח ע"ה, א. סתודרוין ק"א.
9 בכל הבא לקמן — ראה ד"ה נשא תרע"ג (סה"ם תערי"ב תרע"ו ע' רנח ואלך).
10 א, כג, א.
11 ראה כתובת ק"א, ב.
12 תענית כב, א ואלך.
13 פרשטנו שם, ו. תענית שם.

ש"פ בחוקותי, מכה"ח סנין, ה'תשי"א פה

שלא יהי' רובך תחת משאן³⁰⁰, אלא אדרכה, שיקח עמו גם את הנה"ב. והתאי' הנה"ב הוא שיהי' לבש כלבשיש המתאימים, והיינו, שלא זו בלבד שהלבושים לא יכלכלו³¹, אלא עוד זאת, שיסייעו לו בעלייתו. והענין בזה, דהנה, הלבושים הם אותיות המחשבה אומנות הדיבור והמעשה³² ויש בהם ענינים, החיות וההרגש שבאותיות, ונגוף האותיות. הנה תקיף החיות שבאותיות הוא ע"י העבודה דארכה ויראה, שע"י ההתבוננות בהשגת אלקות הוא מוליך אהבה ויראה, שהם הגרפיץ שעל ידם פודא לעילא³³. אך תקיף האותיות עצמן הוא ע"י ענין ה**גממות**, כמ"שי³⁴ חומת בת ציון הורידו כנהל דמשה, שענין הגממות הוא מצד כיוון המודע³⁵, והיינו ע"י שמתבונן איך שהי' נפרד מעצמות ומהות א"ס ב"ה [נאף שהי' זה לשעה קלה בלבד, מ"מ לא נוגע לו מה הי' לאחורי זה, כיון שבאותה שעה הי' יכול להיות מקושר עם עצומיה א"ס ב"ה והי' נפרד מהעצמות], אי נעשה אצלו כיוון הלב וכיוון המוח (עס פארקלעמט אים די הארץ און פארקוילטשט אים די קאפ), שמוזה באים ב**גממות**, והיינו לפי שאינו יכול לבטא את הענין באותיות, ואיך המוח יכול לסכול זאת כו'. ועי"ז נעשה תיקון גורף האותיות, היינו, ש**שוכב** את החומה הע"ז, וכונה חומת בת ציון. ודוקא כשישום ג' התנאים הנ"ל, שיש לו ל**כופים** המתאימים³⁶ כחו חזק, והוא יתע הדרכים ונתיבות, דוקא אז יכול לעלות להר הוי'.

5

וכן הוא גם בענין העלי' לנן ערן, שנוקרא הר הוי'³⁶, וכשם שההר כפשוטו הוא דומם אלא שעולה למעלה³⁷, כך גם הענין דגן ערן הוא העלי' מלמטה למעלה, הנה, כדי שחיה העלי' מעולם הזה לנן ערן הרי זה ע"י נהר דינור דוקא, כיון שצריך לשכוח חיון דהאי עלמא³⁸. וכמו"כ גם העלי' מנעה"ח לגעה"ע היא ע"י נהר דינור, כדי לשכוח על חיון דגעה"ח מכלכל לגעה"ע. ועי"ז שמצינו כ"ר

- (30) לשיין הכתוב — משפטים כג. ה.
- וראה אנכי אדמ"ד מהורייצ' ח"ט ע' שכב.
- וכי"מ.
- (31) ראה גם לקי"ת תצא לו, ריש ע"ג.
- והיינו יום' כח שבט.
- סה"מ"צ להצ"צ קו', ב.
- (32) ראה תבא פ"ד.
- (33) ראה תקי"ת ת"י (כה, ב). תניא פ"מ (ג, ב). ועוד.
- (34) איכה ב, ית. ראה שפרי אורח ד"ה בכ"ב בסל"ו פ"א"ב. סה"מ תרס"ה ע' רסו. המשך תרס"ז ע' רסו.
- (35) ראה תר"א וישלח כו', א.
- (36) ראה גם המשך תע"ב שם ע' תשע"ט.
- (37) ראה עטרת ראש שער ר"ה פכ"ד.
- מואמרי אדמ"ד האמצעי: דברים ח"ב ע' כח"ט ואלף; דודשי חנונה ח"א ע' וי. ע' דש.
- (38) ראה זור ח"א ר"א, א. ח"ב ר"א, ב. רמז, א. תר"א חור סט, ג. מאמרי ארמ"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תבא ואלף.
- (39) ראה תר"א יתרו שם, המשך תרס"ז ע' יג. וראה גם ד"ה אלפים שנה קדמה תורה לעולם (לקמן ע' צו ואלף).

שיהי' בעל כח חזק שיוכל לעלות ההרה. והג' שיהיו לו לכוישים המתאימים, היינו, שלא רק שהבלבשים לא ימנעו אותו מלעלות ההרה, אלא עוד יסייעו לו בעלייתו ההרה. ויענינו **בעבודת האדם**, הנה כתיב³⁹ מי יעלה בהר הוי' גוי', וכשכיל זה ע"ל כמה תנאים. והא', שידע את הדרכים לעלות ההרה, והיינו, שכדרך הוי' גופא שזה"ע כללות ענין החוזה והמצוות, צריך לידע הדרכים הנכונות, היינו, **שלילת החוזה** יהי' כדכתיב, ועוד זאת, שיהי' לשמה ולא לשם אידה פניות כו'⁴⁰. וזהו גם מ"ש בגמרא⁴¹ מאי דכתיב⁴²

44

והי' אמונת עתך חוסן ישועות גו' אמונת זה סדר זרעים כו' ואפ"ה יראת ה' היא אוצרו⁴², שהעיקר הוא יראת ה', וכדאיתא בהמשך הגמרא שם, שבשעה שמכניסין אדם לדרך אומרים לו נשאת ונתת באמונת קבעת עתים לתורה כו', ואפ"ה, אי יראת ה' אוצרו אין, אי לא לא. משל לאדם⁴³ שאמר לשלוחו העלה לי כור חטיף לעלי', הלא והעלה לו, אי"ל עירבת בהן קב חומטין, אי"ל לאו, אי"ל מוטב אם לא העלית, דקב חומטין פירושו ארץ מליחה המשמרת את הפירות מלהמליע (כפירושו רש"י), דהיינו, שאין לו כזה טעם והכנה והשגה כו', שדו"ע הידאה וקבלת עול. ונאכ"ר⁴⁴ שלא יהי' באופן שלומד ואינו מקיים מה שלומד (ועד"ז הלומד ע"מ לקנות⁴⁵), שעליו אמר הכתוב⁴⁶ ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקיך, ולא זכה נעשה לו הוי"פ סם החיים⁴⁶ ומרבה חיות בקליפה לפי שעה, כמ"ש אדמ"ר⁴⁷ הוי"ן בהלכות תלמוד תורה⁴⁷. וכן הוא גם **פקינים המצוות**, שצ"ל כדכתיב דוקא, וכדאיתא בגמרא⁴⁸ שיש המקיים מצות נכבוד אב ואם וירוש גיהנום כי מכתבם באופן שמבזה אותם, וכן הוא בקיום שאר המצוות שקיומם צ"ל כדכתיב, וגם לשמה, ללא פניות כו'. ונוסף על ידיעת הדרכים, צריך לידע גם **בתמיכות**, דהפרש ביניהם הוא⁴⁹ שדרך היא דרך סלילה לרבים, ואילו **בתוב** הוא שביל צר, והיינו, שהתמיכות לעלות להר הוי' ה"ע השגות אלקות, שע"י"ז יבוא האדם בדרך ממילא לאהבה ויראה, ועי"ז יעלה בהר הוי' וכל זה הוא מצד הנפש האלקית. אמנם כדי שיוכל להיעלות עמו גם את הנפש הבהמית, הנה על זה דרוש **התנאי הב' שיהי' בעל כח חזק**, היינו,

- (19) תהלים כד, ג.
- (20) ראה קונטרס עין דהיים פרק יב.
- (21) שבת לא, סע"א.
- (22) ישעי' ג, ו.
- (23) ראה גם לקי"ת ויקרא ו, א. שלח מו, ובאלף. ובכ"מ.
- (24) ראה תר"ה העושה — ברכות י, א.
- וראה לקי"ת ח"ב ע' 50 ואלף.
- (25) תהלים ג, טו.
- (26) יומא עב, ב.
- (27) פ"ד ס"ג.
- (28) קידושין לא, סע"א. ושי"ג.
- (29) ראה אורח"ת נ"ד ח"א ע' תקנ"ד. ופ"ג ע"ג ואלף.

ע"ג ואלף (7)

וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם תפשי לעולם לא הי' מוכרח לשלחם, אלא מפני שהרע שבנפשות ישראל הי' צדיק בתקופו כו', ומצד הגוף ונר"ב הי' צ"ל ענין של בריחה. ואף שאח"כ הי'ה העבודה דספירת העומר, מ"מ, הרי הגילויים דמתן תורה הם שלא בערך כלל לגבי העבודה דספירה, ונמצא, שכללות הגילוי דמ"ת הי' בדרך מלמעלה למטה, שלא הי' נוגע מצב התחתון, והגילוי מלמעלה למטה פעל אצלם שפסקה זוהמתו⁴⁹, כמו שהי' קודם החטא, וההמשכה למטה הי'הה באופן שהי' נשמע הדיבור אנכי הוי' אלקיך מכל ד' ורחוקו⁵⁰. ועד"ז מצינו בענין החיים המתים שדי' באופן של המשכה מלמעלה למטה. שלכן אמרו רד"ל⁵¹ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא (מלבד אל שגומנו שם), וזיינו, שהענין דתחיית כנ"ל, אלא באופן שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שדוה לפי שענין תחיית המתים הוא באופן של ירידת העליון למטה, שלכן אינו נוגע מדרגת ומצב ההחתו⁵².

11 וירבץ⁵³ זה ע"פ משל ממלך גדול שיושב בהיכל מלכותו כלכוש מלכות וכתר מלכות, וכל העם עומדים בחוץ, וכל בקשותיהם מגיעים אל הממונים או אל השרים, שהם מוסרים את הבקשות אל המלך, כיון לו להכנס, הרי יש האבלות עד היכן הוא יכול להכנס, ולחצר החיצונית או לחצר הפנימית או לחדר המלך עצמו. אך לפעמים המלך יוצא להתגלות אל העם, ואז הוא יוצא מהיכלו ועומד בשער ההיכל ומתהלך אל כל העם, היינו, שהמלך עצמו כפי שהוא בטהרות, בלכוש מלכות ובכח מלכות, ברוב פאר והדר, מתגלה לכל. אבל באופן כזה נופל יראה ופחד על העם, שמתבטלים לגמרי, עד שלא שייך כלל שידברו עמו בעניניהם ויבקשו בקשותיהם. אך ישנו עוד אופן בהתגלות המלך, והוא כאשר המלך מתלבש בלבושים פשוטים, וגם מדבר עם העם בענינים פשוטים, שאז הוא בערך אליהם שיוכלו לדבר בעניניהם ולבקש בקשותיהם, והיינו, שאף שהעם יודעים שהוא הוא אותו המלך שלפני משך זמן הי' לכוש בלבושי מלכות

סח"מ תרתי"ג ע' ריב ואילן. ד"ה לה"ע תחיית המתים דו"ה אהה הואת תשמ"ז (תרי"ב תרי"ג) אייר ע' רב ואילן. סיון ע' שמה. ובכ"מ. (53) ד"ה נשא תרי"ג (הי"ט ש"ע רס"ג). וראה גם מאמר אה"ז חקט"ט ש"ע קנ"א. מאמר אדמו"ר האמצעי ש"ע תתפ ואילן. עג. ב. המשך תת"ב ש"ע תשע ואילן.

49 שבת קמ"ג, רע"א. ועוד.
50 ראה שמו"ר פ"ה, ט. זח"ג רכ"ט, ב.
51 סנהדרין פ"א מ"א.
52 ראה אמרי בינה ש"ם. וראה תה"א יתרו עג. ב. המשך תת"ב ש"ע תשע ואילן.
סח"מ תרתי"ג ע' ריב ואילן. ד"ה לה"ע תחיית המתים דו"ה אהה הואת תשמ"ז (תרי"ב תרי"ג) אייר ע' רב ואילן. סיון ע' שמה. ובכ"מ. (53) ד"ה נשא תרי"ג (הי"ט ש"ע רס"ג). וראה גם מאמר אה"ז חקט"ט ש"ע קנ"א. מאמר אדמו"ר האמצעי ש"ע תתפ ואילן. עג. ב. המשך תת"ב ש"ע תשע ואילן.

וזרז שצם מאה תעניתא כדי לשכות תלמוד בבלי כשהי' צריך לעלות לארץ ישראל וללמוד תלמוד ירושלמי⁴⁰, וכיון שתלמוד בבלי הוא באופן דכמתוכים הושכבו⁴¹, הרי זה מבלבל לתלמוד ירושלמי. ועד"ז בג"ע, שהעלי' מגיעה"ת לגעה"ע הי' ע"י נהר דינור כדי לשכות חיזו דגעה"ת שמבלבל להגילוי דגעה"ע. ונוסף על הענין דנהר דינור, ישנו גם ענין העמוד שבין ג"ע התחתון והעליון, שע"י העמוד הרי הוא מתעצם עם המדרגה העליונה⁴². וענין זה הוא בכל ריבוי המדרגות שבגעה"ת ונעה"ע, כידוע⁴³ שאף שנזכרו רק ב' דרגות בג"ע, הרי כאמת יש בה ריבוי מדרגות עד אין קץ, שדוה ענין ג' העליון שבכל יום בג' התפלות, כיון שישנם ריבוי מדרגות שבהם עולים מדרגא לדרגא, לאחר הקדמת כיסול המדרגה הקדמת שע"י היא העלי' למדרגה היותר העליונה, עד אין קץ, כמאמר⁴⁴ צדיקים אין להם מנוחה כו' שנאמר⁴⁵ ילכו מחיל אל חיל, וכללות ענין העלי' בג"ע תלוי באופן העבודה למטה, דכפי אופן עבודת הנשמה בהיתה למטה כן הוא אופן עלייתה בני עין. די"ש נשמות שזוכות לעלות רק לג"ע התחתון, ויש נשמות שעולות לג"ע העליון, וגם אותן הנשמות שזוכות לעלות לגעה"ע צריכות לעבור תחילה דרך ג"ע התחתון וכו'. וכל זה הוא בההילוך מלמעלה למעלה, שתלוי באופן הכנת ועבודת התחתון.

12 אמנם ענין ההילוך מלמעלה למטה הוא באופן שאינו יורש את התנאים הנ"ל דתנה, העליון שנמצא למעלה, הרי הוא יורש את הדרכים והנהיגות. וכמ"כ הוא בעל כח חזק, והיינו, שמלבד זאת שבשביל הירידה מלמעלה למטה אין צריך כח רב, שהרי הצורך בכח הוא רק שיוכל להתעצם ולירד, הנה עוד זאת, שכחו של העליון הוא חזק, וגם ענין ההלכושים אינו נוגע בהירידה למטה, ולא רק שאין זה נוגע מצד העליון, אלא גם מצד התחתון, היינו, שלא נוגע גם לכושי התחתון, וכמו במתן תורה שהי' באופן של המשכה מלמעלה למטה, כמ"ש וירד הוי' על הר סיני, שלא הי' נוגע מצב התחתון. בתנ"ה ביציאת מצרים כתיב⁴⁶ על ברך העם, ומבואר כזה (כתנ"א⁴⁸), דלכאורה תורה למה הי'ה כזאת, כי ברך העם, ומבואר כזה (כתנ"א⁴⁸), דלכאורה תורה למה הי'ה כזאת,

40 ברכות נמ"ק בסופו.
41 תהלים פ"ג, ח.
42 ראה מאמר אדמו"ר האמצעי ש"ע ע' תת"ב, ה.
43 בשלח ד', ה.
44 פל"א. וראה גם ד"ה וספרתם לכם פ"ב (לעיל ע' עה).
40 ב"מ פ"ה, א.
41 א"י ג, ו' סנהדרין כ"ב, א.
42 ראה מאמר אדמו"ר האמצעי ש"ע ע' תת"ב, ה. המשך תת"ב ש"ע תשע ואילן. סח"מ תת"ג ע' ריב. ובכ"מ.
43 ראה תה"א תצוה פ"א, ריש ע"ג.

44 ברכות נמ"ק בסופו.
45 תהלים פ"ג, ח.
46 יתרו י"ט, ב.
47 בשלח ד', ה.
48 פל"א. וראה גם ד"ה וספרתם לכם פ"ב (לעיל ע' עה).
40 ב"מ פ"ה, א.
41 א"י ג, ו' סנהדרין כ"ב, א.
42 ראה מאמר אדמו"ר האמצעי ש"ע ע' תת"ב, ה. המשך תת"ב ש"ע תשע ואילן. סח"מ תת"ג ע' ריב. ובכ"מ.
43 ראה תה"א תצוה פ"א, ריש ע"ג.

העלאת הממלא בסוכה, שהו"ע של העלאת מ"ן, שאז גם ההמשכה היא לפי ערך ההעלאה, היינו, שהתחנות הוא כלי להמשכה, אלא גם ההילוך מלמעלה למטה, המשכה הסוכה בממלא, ונתן אף שאין צריך לזה העלאת מ"ן, מ"מ צ"ל זיכור המקבל והיינו, דכיון ששורש המשכה זו היא מכתנת גילוי האור כפי שהיא לעצמות⁵⁷, הנה עם היותו האור כפי שהיא לעצמות ולמעלה משייכות לעולמות, מ"מ, מזה גופא שצריך לשלול בו השייכות לעולמות, ושזהו שאומרים שענינו הוא גילוי האור כפי שהיא לעצמות, מוכן, שיש לו איזו שייכות לעולמות אלא שהוא מושלל מהם, ולכן שייך לומר, שהתחתון הוא כלי לאור זה בדרך שלילה עכ"פ, ומשום זה צ"ל בו ענין של זיכור עכ"פ (אף שלא שייך בזה ענין של העלאת מ"ן). וזהו שמצינו שגם לעתיד לבוא, שאז יהי הגילוי מלמעלה למטה, יהיו חילוקי מדרגות, כמ"ש⁵⁸ למקטנם ועד גדולם, והיינו, שאף שהגילוי יהי באופן דכמים לים מכסים⁵⁹, מ"מ, יהיו חילוקי מדרגות דקטנם וגדולם, והיינו, לפי שגם באופן ההילוך מלמעלה למטה צ"ל זיכור המטה ועוד זאת, שגם באופן ההילוך מלמעלה למטה ישנם הגדרים למעלה ומטה, והמעלה מתגלה בהמטה, והיינו לפי ששורש ההמשכה הוא מכה"ח האור כפי שהוא לעצמו, דעם היותו כפי שהוא לעצמו, מ"מ, להיותו אור כלכל, יש לו שייכות להעולמות, ויש בו הגדרים למעלה ומטה. אמנם ענין ההתכלת כתיבה אחת, הוא באופן שאין בו התחלקות למעלה ומטה, ששניהם שוים, והיינו לפי ששורש המשכה זו הוא מהעצמות, שהוא מקור האור, ויתירה מזה, שבאמת אין שייך לחאור גם כמקור האור, ומצדו הרי הכל שזה ממש. ומזה מוכן שבשביל זה לא צריך להיות אפילו זיכור המקבל, אלא יכול להתגלות לכל גילוי זה יהי לעתיד לבוא בתחית המתיים דקא, שאז תהי' ההתגלות לכולם כשורה, ועד שאפילו כיש הנכבד יתגלה שמציאותו היא היש האמתית והיינו, שגם היש הנכבד שהושגתו היא שמציאותו מעצמותו, הרי זה גופא הוא לפי שהתחנותו היא מהעצמות שמציאותו מעצמותו⁶⁰, ולעתיד יתגלה כיש הנכבד שהוא עצמו הוא היש האמיתי.

זוהר גם מה שאומרים⁶¹ ד' השבחים דאין ערוך לך ואין זולתך אפס בלתי ומי דומה לך, אין ערוך לך אלקינו בעולם הזה, ואין זולתך

(57) המשך תוס"ו ע' תקטו ואילן. ד"ה ראה באור"ז לאור"ו האמצעי באורי לגני פ"א לעיל ע' ד. ת"מ סה"ש שבט בשלח מג. ג. סה"מ עור"ח ע' קנא. ה"ה באור ע' רסד) לגני שבת זו פ"ד (לעיל ע' ז ואילן. ת"מ

(58) ירמי לא, לנ. (59) ישעיה יא, ט.

(60) בתפלת שחרית דשבת.

וכתרו מלכות, מ"מ, כיון שענתה מחלכש כלכושים פשוטים ומדבר אתם דברים פשוטים, הרי זה פועל אצלם שיוכלו לדבר אתו בעניניהם הפרטיים ויבקשו בקשותיהם. ונתת, כאשר המלך מתגלה כפי שהוא לבוש בלבושים פשוטים, בזה דקא מתגלית עצמותו ומהותו יתרו מכמו בהיותו בלבושי מלכות וכתו מלכותו, שהרי הסיבה לכך שהמלך מחלכש בענינים הפשוטים, היא לפי שרצונו שהיעם ידברו עמו בעניניהם לפי ערכם, ועד כדי כך, שבשביל זה הוא מוחתן על לכוש מלכות וכתו מלכות, היינו, שבהו דקא הוא העצמיית של, ולכן גם התאחדות העם עם המלך היא עם עצמותו ומהותו של המלך, והדוגמא מזה יוכן למעלה, שהגילוי דמ"ח הוא ע"מ התגלות המלך בלב פאר והדר, שלכן פעל גילוי זה ביטול גמור, וכמאמר⁵⁴ על כל דיבור ודיבור פוחד נשמחן והוצרך להחזירה להם בטל תח" דקא, אך ענין קיום המצוות בדברים גשמיים לאחרי מ"ח הוא בדוגמת התגלות המלך כפי שהוא מלוכש כלכושים פשוטים, שזהו שהמצוות נתלכשו בדברים גשמיים, אבל דקא בזה נמצא עצמותו ומהותו ית', וכמאמר לית מחשבה תפיסא כ"י כלל⁵⁵ כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורתו ומצויותיו⁵⁶, תיינו, שבקיום התומ"צ נתפס עצומ"ה ממש, שאינו נתפס גם במחשבה הקדומה דא"ק. ולכן, ענין קיום התומ"צ בגשמיות דקא הוא הכלי לתחית המתים, שיהי מצד עצמותו ית' דקא.

7

7 ויהנה ככל אחד משני אופני ההילוך הנ"ל, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, יש מעלה ויתרון שאין בזולתו. דהנה, בההילוך מלמטה למעלה יכול להלך רק לפי כחו, לפי ערך עבודתו כלכל, ובדרך כלל ההילוך הוא רק עד שורש הממלא, ובהו הוא היתרון בהילוך מלמעלה למטה, שאז נמשך העליון למטה, שאינו בא בהתאחדות עם התחתון, כיון שאין חסרון ביידידת העליון למטה, שיהיו גילוי הסוכה, אך לא ידך יש זה מצד עבודתו של התחתון. ובהו הוא היתרון בהילוך מלמטה למעלה, שהתחתון קולט את העליון בפנימיותו. ועפ"ז מוכן העילוי בענין והתהלהתי בתוככם, שכולל כ' אופני ההילוך, שני סוגי הליכה, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ששניהם נכללים בחיבה אחת ובענין אחד, שזהו ע"י גילוי כח"י שלמעלה משניהם.

8 וביאור הענין, דהנה בשני אופני ההילוך הנ"ל הרי מציאות התחתון תופסת מקום, והיינו, לא רק בעליית התחתון מלמטה למעלה,

(54) שבת פ"ח, ב. (55) תקי"ז בהקדמות (ת, א).

(56) תניא פ"י"ה. ובכ"מ.

בס"ד. יום ב' דהג השבועות, ה'תשי"א
(הנחה בלתי מוגה)

אלפיים שנה קדמה תורה לכיירתי של עולם, שנאמר ואהי אצלו אמרו ואהי שעשועים יום יום, ויומו של הקב"ה אלף שנה.² ומדייק תורה לכריאת העולם, דהלא כל ענין הזמן הוא כריאה חרשה שנתחדשה בדרך יש מאין בכריאת העולם כמו כללות ענין הבריאה שכריאה הקב"ה מאין לישי, א"כ מהו אומרו אלפיים שנה קדמה תורה לכיירתי של עולם.

וכהקדמים שמצינו גם בספרים קדמונים שהקשו על מארי"ל זה, מה שייך ענין אלפיים שנה קודם כריאת העולם, הרי מדידת הזמן היא ע"י המאורות, כוכבים ומזלות כו', כמ"ש והיו לאותות ולמועדים ולילמים ושנים, וא"כ מה שייך ענין אלפיים שנה קודם כריאת המאורות. והתרויץ בזה, שהכונה באלפיים שנה היא לפי המדידה דעכשיו, שאילו יצרייר שהיו אז המאורות כו' שהם הכלים המודדים את הזמן, אזי היתה מדידת זמן זה כמו אלפיים שנה עכשיו. אמנם, בעומק יותר הקריאה היא בנוגע לעצם ענין הזמן שענינו הוא השינויים דעבר הווה ועתיד, דבמשך זמן קצר יש מעט שינויים, ובמשך זמן ארוך יש הרבה שינויים, הנה ענין זה שייך רק כאשר ישנה מציאות של נכראים, שאז ישנו ענין השינויים כו', אבל קודם כריאת העולם, כיון שלא היתה מציאות כלל, וכמלא לא לא ה"י ענין השינויים, א"כ, מהו ענין הזמן דאלפיים שנה. והיינו, שהעדר השינויים, שהו"ע הנצחיות, הוא כאופן שעם היונו בנורי הזמן, מ"מ, אין הזמן פועל בו חלישות כלל, ומזה מוכן, שכשם שהזמן אינו פועל בו

- (1) משלי ת, ל.
- (2) מדרש תהלים צ, ד. — ועייג"כ ב"ר פ"ח, ב. תתומא וישב. ד. זח"ב מט, א. — ראה ר"ק ח"ט רצג ואילן. ח"ב ע' רכז. ראה ר"ה אותה במדרש תהלים (סח"מ תשי"ח ע' 272 ואילן).
- (3) ב"ד אמר רב הונא כשם ר"ל אלפיים שנה תשי"ד — יצא לאור בקונטרס תג השבועות שנה זו (נדפס לאח"כ בסה"מ תשי"א ע' 262 ואילן. סח"מ תשי"ד ע' 198 ואילן).
- (4) ראה סידור (עם דא"ח) שער הק"ש עה, סע"ד ואילן. הוספו בלק"ש ח"ז ע' 59 הערה פ"ח, 52. גא"ק ח"ט ע' רצג ואילן. ח"ב ע' רכז.
- (5) ראה ספר החקירה להצ"ע ק"א, ב. ועוד. בראשית א, י"ד.
- (6) ראה מורה נבוכים ח"ב בהקדמה (הקדמה טו). שם פ"ג. פ"ל. סהמ"ע להצ"ע נז, א ואילן. ספר החקירה שם.

מלכינו לה"י הערה"ב, אפס בלתיך גואלנו לימות המשיח, ואין דומה לך מושיענו לתחיית המתים. דהנה"ב, הפירוש דאין זולתיך (לחיי הערה"ב) ואפס בלתיך (לימות המשיח) הוא שאין מציאות זולתיך ית', והיינו, שאף שיש איזו מציאות, מ"מ, הרי הוא בביטול דאין (אין זולתיך) או בביטול דאפס (אפס בלתיך) משא"כ אין ערוך לך (בעולם הזה) ואין נומה לך (לתחיית המתים), הרי הפירוש בזה הוא שישנו זולת, אלא שהוא באופן דאין ערוך לך ואין דומה לך, והיינו, לפי שיש הנכרא הוא עצמו הוא איש האמיתי, אלא שבוה גופא ישנם ב' אופנים שהם ב' קצוות מז הקצה אל הקצה. אין ערוך לך בערה"ז, דאף שיש הנכרא הוא עצמו היש האמיתי, מ"מ, בערה"ז הרי זה בהעלם והסתות. אך ע"י העבודה בערה"ז להסיר את כל ההעלמות והסתורים כו', אזי יהי הגילוי דאין דומה לך כו' לתחיית המתים, שאז יתגלה בהיש הנכרא שהוא עצמו הוא היש האמיתי.

(ה) **וזמן** גם מ"ש ואילן אתכם קוממיות, ב' קומות של אדה"ר, שהו"ע קומה דאור ישר וקומה דאור חור, עבודה הנפש האלקית עם הנה"ב ועבודה הנה"ב מצד עצמה, ולעמיד לכזא יתאחד שניהם כתיבה אחת, שהו"ע ההתכלות דמעלה ומטה כאחד, מצד גילוי העצמות.

וכמשנת"ל שאפילו היחידים שהיו בשלימות לא השיגו מעלה זו, שהרי אפילו קומתו של אדה"ר קודם החטא היתה רק מאה אמה, ודקא לעתיד יד"י מאתיים אמה, ככ' קומתו של אדה"ר, שהו"ע התכלות ויחוד ב' הענינים דמעלה ומטה, מצד גילוי העצמות.

(62) ראה גם המשך תעריב שם ע' תשפא. ד"ה אין ערוך חר"ב (סח"מ חר"ב ע' ו ואילן).